

Tor Atle Rosness (f. 1976) er medisinsk redaktør i Tidsskriftet, sykehjemslege i Bærum kommune og førsteamanuensis ved Lovisenberg Diakonale Høgskole.

Foto: Sivert Almvik

Å forske er å frembringe kunnskap. Det bør også leger være stolte av å bidra til

Hvem ønsker å bli forsker?

Mange kolleger spør hva jeg egentlig driver med når jeg sier at jeg har brukt dagen til forskning. Jeg ønsker å svare at jeg har investert min dyrebare tid til å forsøke å forstå verden vi lever i, har formulert originale tanker og er blitt klokere. Det førstnevnte er ofte riktig, de to sistnevnte er dessverre sjelden det.

Tittelen *forsker* er ikke beskyttet, og det er mange som kaller seg forsker i dag (1). I likhet med legeyrket er forskning forbundet med høy status (2). Da skulle man tro at det å være *både* lege og forsker var særdeles attraktivt. Men allerede i 2003 ble legenes sviktende interesse for forskning dokumentert – og at dette ikke var noe særnorsk fenomen (3). Det er liten grunn til å tro at situasjonen er vesentlig annerledes i dag. Riktignok er det flere leger som tar doktorgrad nå, men få går videre på en akademisk karrierevei (4). Andre leger som avlegger en doktorgrad i helseforetakene er dessuten på vei ned, til tross for rekordmange i 2014 (5). Etter endt disputas opplever nok mange leger storeulvsyndromet når det gjelder videre forskningskarriere – det kan være vanskelig å vite hva man skal gjøre når det store målet er nådd.

En grunn til at mange leger ikke ønsker å forske, kan være at det tar tid. Ofte fryktelig mye tid. Forskningens hverdag kan være traurig. Spennende forskningsresultater uteblir for mange. Og det kan gå måneder, opptil år før man har publisert noe. Første bud som forsker er å være tålmodig, men det langvarige og harde arbeidet kan virke meningsløst (6). En annen grunn til at leger ikke går mann av huse og kaster seg ut i forskertilværelsen, er at det straffer seg økonomisk. Legestipendiater har den laveste lønnen av alle leger (7).

Enda en grunn til at leger kan være skeptiske til en hverdag med forskning, er at man må sørge for at forskningen holder vann ved å finne en nøktern sti i statistikkjungelen av p-verdier, konfidensintervaller og regresjonsanalyser. Og uansett hvilken hypotese man som naiv forsker hadde i starten, er det lite trøst i å vite at medisinsk forskning blir stadig mer avhengig av avanserte statistiske analyser (8), noe få leger egentlig skjønner. Imot en forskerkarriere taler også at mange leger ikke vil jobbe med noe som gir forsinket tilfredsstillelse, uforholdsmessig mye arbeid og lav inntekt. Når man oppsummerer, er det lett for en legeforsker å spørre seg: Hvorfor holder jeg på med dette?

Forskerfabrikken, grunnlagt i 2002, har som mål å motivere barn og unge til å satse på realfag og teknologi (9). De bør berømmes for

fanesakene om at det skal bli like naturlig for barn å holde på med forskning som med andre fritidsaktiviteter. Å bevare den barnlige nysgjerrighet og forskertrang kan komme godt med også for forskende leger. Men holdninger om at forskning er gøyalt og ikke bortkastet tid, kan gradvis forsvinne ved stadig å måtte skrive omfattende og traurige søknader om penger til forskningen eller ved kun å være passiv medforfatter på artikler uten å bidra stort.

Trass i alle hindre finnes det heldigvis mange leger som har valgt et liv i forskningens tjeneste. Å være en god forsker bør simpelthen dreie seg om å være nysgjerrig. Nysgjerrighet alene gir likevel ikke avkastning på verken skattepenger eller forskerkarrierer, og det å ha mange publikasjoner er blitt viktigere enn hva man har forsket på. Mange publikasjonspoeng betyr høy forskningsaktivitet og er ofte det eneste som bokstavelig talt teller for institusjonene.

Men å drive med forskning kan og bør være så mye mer enn publikasjonspoeng. Det forutsetter at man er i stand til å tenke kritisk, ikke er forutinntatt og har en åpen holdning til den empirien og den kunnskapen som finnes. Motvekten mot holdninger om at forskning er uviktig, traurig, statistisk tungt og noe som kaster lite av seg, er å tenke at man er privilegert dersom man er forsker. Forskere har nemlig i oppgave å inspirere andre! Å forske er å frembringe kunnskap, noe som er nyttig og viktig for både samfunn, pasienter og for ideen om kunnskap som et vakkert og dydig mål i seg selv. Derfor er forskning noe som leger bør være stolte av å holde på med.

Litteratur

1. Kjensli B. Hvem kan kalles forsker? <http://forskning.no/forskningsformidling/2009/06/hvem-kan-kalles-forsker> (8.10.2015).
2. Kvilesjø SO. Så høy status har ditt yrke. www.aftenposten.no/jobb/Sa-hoy-status-har-ditt-yrke-5561201.html (8.10.2015).
3. Nes M, Røttingen JA. Leger og forskning – når er bunnen nådd? Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 344–5.
4. Bratlid D, Hansen TW. Forskes det for mye her i landet? Tidsskr Nor Lægeforen 2012; 132: 2367–8.
5. Piro FN. Flere doktorgradsprosjekter i helseforetakene. Tidsskr Nor Lægeforen 2015; 135: 1266–7.
6. Hem E. Hva driver norske forskere med? Tidsskr Nor Lægeforen 2005; 125: 865.
7. Wesnes SL. Ta PhD – og tap 2,7 millioner! www.dagensmedisin.no/artikler/2008/05/22/ta-phd---og-tap-27-millioner/ (8.10.2015).
8. Skovlund E. Et uunnværlig verktøy. Tidsskr Nor Lægeforen 2015; 135: 1424.
9. Forskerfabrikken – vi trener hjernen. www.forskerfabrikken.no/om-oss (8.10.2015).

Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no